

### บทที่ 3

#### วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 – 2545 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์สาริตมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จำนวน 5 ห้องเรียนมีนักเรียนทั้งหมด 210 คน
  2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 คนและกลุ่มควบคุม 25 คนได้มาโดยการสุ่มแบบง่ายจากประชากรที่สนใจเข้าร่วมการทดลอง ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้
    - 2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการเลือกอาชีพไปให้กลุ่มประชากรทั้งหมด 210 คนทำเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2544
    - 2.2 ผู้วิจัยเลือกเอานักเรียนที่มีคะแนนการเลือกอาชีพต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมาซึ่งมีทั้งหมด 103 คน และถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง มีผู้สมัครใจทั้งหมด 85 คน
    - 2.3 ผู้วิจัยเขียนสลากเลขคู่จำนวน 50 แผ่น ส่วนที่เหลือเขียนเป็นเลขคี่ทั้งหมดครบตามจำนวนนักเรียน แล้วให้นักเรียนมาจับสลากถ้าใครได้เลขคู่ผู้นั้นได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
    - 2.4 ผู้วิจัยเอานักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน มาจับสลากโดยมีสลากใบแดงและใบเขียวอย่างละ 25 ใบ ถ้าใครจับได้ใบแดงได้เป็นกลุ่มทดลอง ใครได้ใบเขียวได้เป็นกลุ่มควบคุม

## เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ
2. โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

### 1. การสร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพ

1.1 วิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.1.2 ผู้วิจัยไปสำรวจข้อมูลการเลือกอาชีพและความสนใจ และปัญหาในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์ จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่

1.1.2.1 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์เวียงจันทน์

1.1.2.2 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ชัยเชษฐา

1.1.2.3 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์โนนสว่าง

1.1.2.4 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์สาธิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

1.1.2.5 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ์คอนหนุน (รายละเอียดดูที่ภาพผนวก)

1.1.3 นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการสร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.2 ลักษณะแบบสอบถาม แบบสอบถามชุดนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ท (Likert) คือ จริงมาก จริง ค่อนข้างจริง ไม่ค่อยจริง ไม่จริงเลย ซึ่งรวมมีรายละเอียดการเลือกอาชีพ ได้แก่

1.2.1 การรู้จักตัวเอง

1.2.2 การรู้จักอาชีพ

1.2.3 การตัดสินใจ

ในการตอบคำถามนี้ได้กำหนดให้ผู้ตอบ ตอบตามความรู้สึกของตนเอง ด้วยเครื่องหมาย ✓ ลงไปในช่องคำถามที่กล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับการเลือกอาชีพในด้านต่าง ๆ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

| ข้อคำถาม                                                                                                  | จริง<br>มาก | จริง  | ค่อนข้าง<br>จริง | ไม่<br>ค่อย<br>จริง | ไม่จริง<br>เลย |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|------------------|---------------------|----------------|
| <b>1. การรู้จักตนเอง</b>                                                                                  |             |       |                  |                     |                |
| 1. ฉัน เลือกอาชีพได้เหมาะกับตนเองเพราะฉันเคย<br>สัมผัสกับงานนี้มาแล้ว.....                                | .....       | ..... | .....            | .....               | .....          |
| <b>2. การรู้จักอาชีพ</b>                                                                                  |             |       |                  |                     |                |
| 1. ฉัน รู้ว่าอาชีพที่ฉันเลือกเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง....                                                 | .....       | ..... | .....            | .....               | .....          |
| <b>3. การตัดสินใจ</b>                                                                                     |             |       |                  |                     |                |
| 1. ฉัน ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเพราะฉันรู้<br>จักตนเองและได้ศึกษาข้อมูลด้านอาชีพมาเป็นอย่างดี... | .....       | ..... | .....            | .....               | .....          |

ความหมายของมาตราส่วน มาตราส่วนประมาณค่าทั้ง 5 ช่องมีความหมายดังนี้

- จริงมาก หมายถึง มีความรู้ในการเลือกอาชีพดีมาก
- จริง หมายถึง มีความรู้ในการเลือกอาชีพดี
- ค่อนข้างจริง หมายถึง มีความรู้ในการเลือกอาชีพปานกลาง
- ไม่ค่อยจริง หมายถึง มีความรู้ในการเลือกอาชีพน้อย
- ไม่จริงเลย หมายถึง ไม่มีความรู้ในด้านการเลือกอาชีพเลย

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน ตามแบบลิเคอร์ท (Likert scale)

- จริงมาก ให้คะแนน 4
- จริง ให้คะแนน 3
- ค่อนข้างจริง ให้คะแนน 2
- ไม่ค่อยจริง ให้คะแนน 1
- ไม่จริงเลย ให้คะแนน 0

2. โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

2.1 การสร้างโปรแกรม มีระดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ

2.1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการ ขอบเขตและ ขั้นตอนการแนะแนวอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.1.3 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการแนะแนวอาชีพขึ้น โดยจัดกิจกรรมในแต่ละ โปรแกรมมุ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตัวเอง รู้จักโลกของงานอาชีพ รู้จักตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งมีการจัดโปรแกรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการ เลือกอาชีพอย่างเป็นระบบคือ โปรแกรมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศให้นักเรียนได้รู้จุดมุ่งหมาย วิธีการ และระยะเวลาของการทดลอง โปรแกรมที่ 2-3 ให้นักเรียนได้รู้ว่างานมีความสำคัญต่อชีวิตของ มนุษย์ รู้ขั้นตอน และเงื่อนไขของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ โปรแกรมครั้งที่ 4 และ 6 ให้นักเรียนได้เรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ โปรแกรมครั้งที่ 5, 7 และ 8 ให้นักเรียนได้เรียนรู้โลกของอาชีพเช่น ลักษณะการ ทำงานแต่ละอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ เงื่อนไข และคุณสมบัติของผู้ที่เข้าประกอบ อาชีพแต่ละอาชีพ โปรแกรมครั้งที่ 9-11 ให้นักเรียนได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและอาชีพ พิจารณาการเลือกอาชีพให้ถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง โปรแกรมครั้งที่ 12 สรุปผลการทดลอง ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้ (รายละเอียดแต่ละโปรแกรมดูที่ภาคผนวก)

2.1.4 นำแบบสอบถามและโปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่สร้างเสร็จไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- |                                 |                                                                                                               |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1.4.1 ผศ. ดร. สมคิด บุญเรือง  | หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา<br>มหาวิทยาลัยบูรพา                                       |
| 2.1.4.2 อาจารย์เข็มเพชร นูรมชัย | หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว<br>มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว                                                     |
| 2.1.4.3 อาจารย์หนูพันธ์ อุตสาห์ | รองหัวหน้าแผนกอาชีพ<br>กรมอาชีพศึกษาและการศึกษาขั้นสูง<br>กระทรวงศึกษาธิการ<br>สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว |

2.1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและโปรแกรมการแนะแนวอาชีพมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

2.1.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและโปรแกรมการแนะแนวอาชีพที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทำเป็นภาษาลาวแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายลาวตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.1.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญฝ่ายลาว แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมสมบูรณสาริต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เมื่อวันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544 นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อ

2.1.8 นำข้อคำถามของแบบสอบถามการเลือกอาชีพที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 แล้วนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการสอบถามเพื่อจะรู้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในเรื่องของการเลือกอาชีพเพียงใด โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดจำนวน 10 ข้อ และนำมาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน จากนั้นก็นำคะแนนรวมที่ได้มาหาความสัมพันธ์กับแบบสอบถามการเลือกอาชีพที่วัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า พบว่ามีความสัมพันธ์ที่ .77 ซึ่งจัดได้ว่ามีความสัมพันธ์กันสูงพอสมควร (รายละเอียดในภาคผนวก) ผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถามการเลือกอาชีพแบบมาตราประมาณค่ามาใช้ในการเก็บข้อมูลจริงในการวิจัยต่อไป

2.1.9 การใช้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ ผู้วิจัยนำโปรแกรมการแนะแนวอาชีพไปใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 – 2545 โรงเรียนมัธยมสาริต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ติดต่อกัน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50-60 นาที และนอกเวลาสำหรับออกศึกษานอกสถานที่ 2 ครั้ง คือวันอังคาร เวลา 16.00 น. - 16.50 น. และวันพุธ เวลา 15.00 น. - 15.50 น.

#### แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (randomized control – group pretest – posttest design) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 67)

| กลุ่ม | ก่อนการทดลอง | ทดลอง | หลังการทดลอง | ติดตามผล |
|-------|--------------|-------|--------------|----------|
| G1    | T1           | X     | T1           | T3       |
| G2    | T2           | -     | T2           | T3       |

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

ความหมายของการทดลอง

G1 แทน กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

G2 แทน กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

T1 แทน การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T2 แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

T3 แทน การทดสอบระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

X แทน การให้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

- แทน การที่ไม่ได้ให้โปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

### 1. ขั้นการเตรียมการ

1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวเพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังคณะอำนาจการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสมบูรณสาริต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวเพื่อแนะนำตัวเสนอจุดประสงค์ ขั้นตอนของการดำเนินการงานการวิจัย และขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยในรายละเอียดด้านต่าง ๆ

### 2. วิธีการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ก่อนการทดลอง วันที่ 5 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรู้ในการเลือกอาชีพ ทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนการทดลอง (pretest)

2.2 ระยะการทดลอง เริ่มตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2544 กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพทุก ๆ วันอังคาร เวลา 16.00 น. – 16.50 น. และวันพุธ เวลา 15.00 น. – 15.50 น. เริ่มทดลองวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ซึ่ง ผู้วิจัยกำหนด 12 ครั้ง สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50–60 นาที และนอกเวลาสำหรับออกศึกษาออกสถานที่ 2 ครั้ง รวมระยะเวลาทดลอง 6 สัปดาห์

2.3 กลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

2.4 หลังจากการทดลองเสร็จ คือวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนการทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest)

2.5 หลังจากการตอบแบบสอบถามหลังการทดลองเว้นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ ถึงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพอีกครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผลและประเมินการเลือกอาชีพของผู้ที่ได้รับโปรแกรมการแนะแนวอาชีพ

2.6 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบแต่ละครั้งมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป กล่าวโดยสรุป รูปแบบการทดลองนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และทดสอบอีกครั้ง หลังจาก 2 สัปดาห์

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส (SPSS หรือ statistical package for the social sciences) วิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำประเภท 1 ตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (repeated – measures analysis of variance one between – subjects variable and one with in subject variable) ฮาวเวล (Howell, 1992, p. 451)